TET CUM TRT – 2018

LP - SANSKRIT

1. గ్రీకు నాగరికతలో సూర్యదేవుడు

    (1.) **అపోలో**
    2. జీయస్
    3. ఎథెనా
    4. పొసీడియన్

    ग्रीक् नागरिकतायां सूर्यदेवः

    (1.) **अपोलो**
    2. जीयस्
    3. एथेना
    4. पोसीडियन्

2. రంగనతిట్టు బర్డ్ సాంక్చువరీ ఇక్కడ కలదు

    1. తమిళనాడు
    2. కేరళ
    3. ఆంధ్రప్రదేశ్
    (4.) **కర్నాటక**

    ''रंगनतिट्टु'' पक्षिप्रदर्शनशाला अत्र अस्ति

    1. तमिलनाडु
    2. केरला
    3. आन्ध्रप्रदेशः
    (4.) **कर्णाटक**

3. ‘నీతి ఆయోగ్’ ఏర్పడిన సంవత్సరం

‘नीति आयोग्’ अस्मिन् वत्सरे आरब्धम्

1. 2014
2. **2015** (circled)
3. 2016
4. 2017

4. గత 64 సంవత్సరాల కాలంలో భారత ఎన్నికల సంఘం నిర్వహించిన సాధారణ ఎన్నికల సంఖ్య

गत 64 संवत्सरेषु भारतनिर्वाचनसंघेननिरूढासाधारण निर्वाचनानां संख्या

1. 14
2. 15
3. **16** (circled)
4. 18

5. కోల్‌కత్తాలో ఉన్న జాతీయ గ్రంథాలయమును పూర్వం ఇలా పిలిచేవారు.

1. కేంద్ర గ్రంథాలయం
2. లైబ్రరీ ఆఫ్ బెంగాల్
3. **ఇంపీరియల్ గ్రంథాలయం** (circled)
4. సెక్రెటేరియట్ గ్రంథాలయం

कलकत्तायां विद्यमानस्य जातीयग्रंथालयस्य प्रचीन नाम

1. केंद्र ग्रंथालयः
2. बेंगाल् ग्रंथालयः
3. **इंपीरियल् ग्रंथालयः** (circled)
4. सचिवालय ग्रंथालयः

6. ‘కల్నల్’ అనునది ఇందులోని హోదా

1. నేవీ
2. ఎయిర్‌ఫోర్స్
3. **ఆర్మీ** (circled)
4. గజదళం

‘कल्नल्’ इत्येतत् अस्य विभागस्य आधिकारिकोपाधिः

1. जलयानदलम्
2. वायुयानदलम्
3. **रक्षकदलम्** (circled)
4. गजदलम्

7. ‘సితార్’ అను సంగీత వాద్యాన్ని కనుగొన్నది.

1. **అమీర్ ఖుస్రూ** (circled)
2. మిన్‌హజ్ – ఉస్ – సిరాజ్
3. జియాఉద్దీన్ బరానీ
4. ఫిరోజ్ షా

‘सितार्’ इति संगीतवाद्यस्य आविष्कर्ता

1. **अमीर् खस्रू** (circled)
2. मिन्हज्-उस्-सिराज्
3. जियाउद्दीन् बरानी
4. फिरोज् षा

8. ‘ఆయుర్వేద’ అనే పదానికి అర్థం

1. ఆరోగ్యశాస్త్రం
2. **జీవితశాస్త్రం**
3. నయంచేసే శాస్త్రం
4. ప్రకృతి శాస్త్రం

‘आयुर्वेद’ इति पदस्य अर्थम्

1. आरोग्यशास्त्रम्
2. **जीवितशास्त्रम्**
3. साध्वीकरणशास्त्रम्
4. प्रकृतिशास्त्रम्

9. ప్రపంచంలో అతిపెద్ద పట్టు ఉత్పత్తిదారు

1. జపాన్
2. ఇండియా
3. నేపాల్
4. **చైనా**

प्रपंचे अत्यधिकतया चीनांशूत्पत्तिदेशः

1. जपान्
2. भारतदेशः
3. नेपाल्
4. **चैना**

10. క్రింది వానిలో పరోక్ష పన్ను

1. బహుమతి పన్ను
2. వృత్తి పన్ను
3. కార్పోరేషన్ పన్ను
4. **సేవా పన్ను**

अधो दत्तेषु परोक्षशुल्कम्

1. पुरस्कारशुल्कम्
2. जीविकाशुल्कम्
3. नगरशुल्कम्
4. **सेवाशुल्कम्**

11. రిజర్వు బ్యాంకు మొదటి గవర్నరు

1. **సర్ ఓస్‌బర్న్ స్మిత్**
2. వై. హెచ్. మలెగం
3. డా. అనిల్ కకోద్కర్
4. డా. విలియం గేస్డ్

रिजर्व् बांक् संस्थायाः प्रथमः गवर्नरः

1. **सर् ओस् बर्न स्मित्**
2. वै.हेच्.मलेगम्
3. डा.अनिल् ककोद्कर्
4. डा.विलियं गेस्ड्

12. వై-ఫై విస్తృత రూపం

1. వైర్‌లెస్ ఫైబర్
2. **వైర్‌లెస్ ఫిడిలిటీ**
3. విత్ ఫైబర్
4. వైర్‌లెస్ ఫార్మాట్

वै-फै विस्तृतरूपम्

1. वैर्लेस् फैबर्
2. **वैर्लेस् फिडिलिटी**
3. वित् फैबर्
4. वैर्लेस् फार्माट्

13. రెండవ జాతీయ బాలల చలన చిత్రోత్సవ ఇతివృత్తం

1. డిజిటల్ ఇండియా
2. స్వచ్ఛభారత్
3. **మేక్ ఇన్ ఇండియా**
4. స్వర్ణ భారత్

द्वितीय जातीयबालानां चलचित्रोत्सवस्य इतिवृत्तम्

1. सांकेतिकभारत् (डिजिटल् इन्डिया)
2. स्वच्छभारत्
3. **भारते उत्पत्तिः (मेक् इन् इन्डिया)**
4. स्वर्णभारत्

14. భారతదేశ మొదటి అంతరగ్రహ కార్యక్రమం ఈ గ్రహం చుట్టూ పరిభ్రమణంలో రెండు సంవత్సరాలను పూర్తిచేసుకుంది.

1. శుక్రుడు
2. **అంగారకుడు**
3. బుధుడు
4. బృహస్పతి

भारतदेशस्य प्रथमांतर्ग्रहकार्यक्रमं अस्य ग्रहस्य परितः परिभ्रमणे वर्षद्वयकालं अपूरयत्

1. शुक्रस्य
2. **अंगारकस्य**
3. बुधस्य
4. बृहस्पतेः

15. "ప్రాజెక్టు టైగర్" ప్రారంభించబడిన సంవత్సరం

''प्राजेक्ट् टैगर्'' अस्मिन् वर्षे आरब्धम्

1. **1973**
2. 1978
3. 1991
4. 1948

16. 2016లో తెలుగు భాషలో సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు పొందినవారు.

1. ప్రభా వర్మ
2. రావూరి భరద్వాజ
3. సి. నారాయణరెడ్డి
4. **పాపినేని శివశంకర్**

2016 वर्षे तेलुगुभाषायां साहित्य अकाडमी पुरस्कारं अयं प्राप्तवान् ।

1. प्रभा वर्म
2. रावूरि भरद्वाज
3. सि. नारायणरेड्डिः
4. **पापिनेनि शिवशंकरः**

17. పేదరిక నిర్మూలన కోసం ఐక్యరాజ్య సమితి ప్రకటించిన రెండవ దశాబ్దం

दारिद्र्यस्य निर्मूलनाय ऐक्यराज्यसमित्या प्रकटितः द्वितीयदशाब्दः

1. 2006 - 2015
2. 2005 - 2014
3. **2008 - 2017**
4. 2011 - 2020

18. ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ యొక్క ప్రధాన కార్యాలయం ఇచ్చట గలదు.

1. **జెనీవా**
2. న్యూయార్క్
3. పారిస్
4. రోమ్

प्रपंचवाणिज्य संस्थायाः प्रधानकार्यालयम् अत्र अस्ति ।

1. **जेनीवा**
2. न्यूयार्क्
3. पारिस्
4. रोम्

19. "గూగ్లీ" అనే పదం ఈ క్రీడలో ఉపయోగిస్తారు.

1. ఫుట్ బాల్
2. చదరంగం
3. **క్రికెట్**
4. గోల్ఫ్

''गूग्ली'' इति पदं अस्यां क्रीडायां व्यवहरन्ति ।

1. पादकन्दुक क्रीडा
2. चतुरंगक्रीडा
3. **ताडककंन्दुकक्रीडा (क्रिकेट्)**
4. गोल्फ्

20. భారత జాతీయ ఫలము

1. అరటిపండు
2. **మామిడి** (circled)
3. అనాస
4. నారింజ

भारतजातीय फलम्

1. कदलीफलम्
2. **आम्रफलम्** (circled)
3. अनासफलम्
4. नारंगफलम्

21. "సాంఘిక ఉపయోగ, ఉత్పాదక కృత్యాలను" ప్రవేశపెట్టాలని సూచించిన కమీషన్ / కమిటీ

1. మొదలియార్ కమీషన్
2. హార్టాగ్ కమిటీ
3. కొఠారి కమీషన్
4. **ఈశ్వరీబాయి పటేల్ కమిటీ** (circled)

सांघिक उपयोग, उत्पादककृत्याः प्रवेष्टव्याः इतिसूचितः आयोगः

1. मोदलियार् आयोगः
2. हार्टाग् आयोगः
3. कोठारि आयोगः
4. **ईश्वरीबाय् पटेल् आयोगः** (circled)

22. "మానవుని నిస్వార్థ తత్పరునిగా, స్వావలంబకుడిగా తయారుచేయునది విద్య" అని నిర్వచించినది.

1. పురాణాలు
2. ఉపనిషత్తులు
3. **వేదాలు**
4. మతగ్రంథాలు

मानवं निस्वार्थतत्परमिव, स्वावलंबकमिव निर्माति विद्या इति एभिः अनेन निर्वचितम्

1. पुराणैः
2. उपनिषद्भिः
3. **वेदैः**
4. मतग्रन्थैः

23. లింగ వివక్షతను తొలగించుటకు ఎస్ఎస్ఎ రూపొందించిన ఎన్‌పిఇజిఇఎల్ కార్యక్రమం ఈ తరగతుల బాలికలకు వర్తిస్తుంది.

1. **1 నుండి 8 వ తరగతి**
2. 6 నుండి 8 వ తరగతి
3. 1 నుండి 5 వ తరగతి
4. 1 నుండి 7 వ తరగతి

लिंगविवक्षतां अपाकर्तुं एस्एस्ए संस्थया कल्पितः एन् पि वि इ जि इ एल् कार्यक्रमः एतत्कक्ष्या बालिकानांकृते अनुवर्तनं भवति ।

1. **1 तः 8 म कक्ष्या**
2. 6 तः 8 म कक्ष्या
3. 1 तः 5 म कक्ष्या
4. 1 तः 7 म कक्ष्या

24. ఇఎఫ్ఎల్‌యు ఇచ్చట కలదు

1. న్యూ ఢిల్లీ
2. **హైదరాబాదు** (circled)
3. చెన్నై
4. బెంగుళూరు

इ एफ् एल् यु अत्र अस्ति

1. नवदेहली
2. **भाग्यनगरम्** (circled)
3. चेन्नै
4. बेंगलूरु

25. 'సాక్షర్ భారత్ మిషన్' ప్రారంభించినపుడు జాతీయ స్థాయిలో ఈ శాతం అక్షరాస్యత సాధించడమే దాని లక్ష్యం

'साक्षर भारत् मिषन्' प्रारंभसमये जातीयस्थाय्यां एतावत् प्रतिशताक्षरास्यता साधनमेव तस्य लक्ष्यम्

1. 70
2. 75
3. **80** (circled)
4. 85

26. అభ్యసన వైకల్యం కలిగిన పిల్లలు ఎదుర్కొనే సమస్య

(1.) **డిస్‌ఫేసియా**

2. మయోపియా

3. ఎథిటోసిస్

4. ఎపిలెప్సీ

अभ्यसनवैकल्ययुतबालैः अनुभूयमाना समस्या

(1.) **डिस्फेसिया**

2. मयोपिया

3. एथेटोसिस्

4. एपिलेप्सी

27. పాఠశాల స్థాయిలో విద్యా విషయక కమిటీ అధ్యక్షుడు

(1.) **గ్రామసర్పంచ్**

2. ప్రధానోపాధ్యాయుడు

3. ఎంపిటిసి

4. స్థానిక విద్యావేత్త

पाठशालास्थाय्यां विद्याविषयककमिटी अद्यक्षः

(1.) **ग्रामसर्पंच्**

2. प्रधानोपाध्यायः

3. एंपिटिसि

4. स्थानिकविद्यावेत्ता

28. భారతదేశంలో మొట్టమొదట సారిగా మధ్యాహ్న భోజన పథకం ప్రాథమిక పాఠశాలలో అమలుచేసిన రాష్ట్రం

1. ఆంధ్రప్రదేశ్
2. **తమిళనాడు**
3. మధ్యప్రదేశ్
4. ఉత్తరప్రదేశ్

भारतदेशे प्रप्रथमतया मध्याह्नभोजनपथकं प्राथमिक पाठशालायां अस्मिन् राष्टे प्रारब्धम्

1. आंध्रप्रदेशः
2. **तमिलनाडुः**
3. मध्यप्रदेशः
4. उत्तरप्रदेशः

29. జాతీయ బాలల హక్కుల పరిరక్షణ చట్టం – 2005 ప్రకారం బాలలు అంటే ఈ వయస్సు కలవారై ఉండాలి.

1. 0–12 సంవత్సరాలు
2. 6–14 సంవత్సరాలు
3. 6–16 సంవత్సరాలు
4. **0–18 సంవత్సరాలు**

जातीयबालस्वाम्यपरिरक्षणशासनं-2005 प्रकारं बालाः नाम

1. 0-12 वयस्काः
2. 6-14 वयस्काः
3. 6-16 वयस्काः
4. **0-18 वयस्काः**

30. దేశ వ్యాప్తంగా మన సంస్కృతి, సంప్రదాయాల పరిరక్షణకు కృషిచేస్తున్న జాతీయ సంస్థ:

देशव्याप्ततया अस्माकं संस्कृतीसांप्रदायानां परिरक्षणार्थं कृषिं निर्वहन्ती जातीयसंस्था

1. CIET
2. NCTE
3. **CCRT**
4. NCERT

31. విద్యార్థులు గణితాన్ని ఇష్టపడక పోవడం, దీనిని సూచిస్తుంది

1. అల్పప్రజ్ఞ
2. అభ్యసన క్లిష్టత
3. **వైఖరి**
4. మూర్తిమత్వం

विध्यार्थिनः गणिते अनिष्टकारणमेतत् सूचयति ।

1. अल्पप्रज्ञा
2. अभ्यसनाक्लिष्टता
3. **वैखरी**
4. मूर्तिमत्वम्

32. సంతోషాన్ని పొందడానికి అచిత్తు ఉత్పత్తి చేసేశక్తి

1. తన్యత
2. **లిబిడో**
3. ప్రేరణ
4. గాఢఅభిలాష

सन्तोषप्रापणाय अचित्या उत्पत्तिकरणशक्तिः

1. तन्यता
2. **लिबिडो**
3. प्रेरणा
4. तीव्राभिलाषा

33. ఆలోచనలను నూతన విధానాల్లో మిళితంచేసి విద్యార్థులకు బోధించడం దీనిని పెంపొందిస్తుంది

1. **సృజనాత్మకత**
2. భాషానైపుణ్యం
3. పగటికలలు
4. జ్ఞానం

आलोचनानि नूतनविधानैस्सह मेलयित्वा विद्यार्थिनां बोधनं एतत् वर्धयति

1. **सर्जनात्मकता**
2. भाषानैपुण्यम्
3. दिवास्वप्नाः
4. ज्ञानम्

34. శబ్దనాణ్యతకు తోడ్పడే విధానాలతోపాటు చేయబడిన శబ్దాల అర్థాన్ని గ్రహించడం, సృష్టించడం, భావప్రసార సామర్థ్యం దీనికి చెందును

1. భాషాసంబంధ ప్రజ్ఞ
2. **సంగీతసంబంధ ప్రజ్ఞ**
3. ప్రాదేశిక ప్రజ్ఞ
4. వ్యక్తంతర ప్రజ్ఞ

शब्दनाण्यतायाः सहकृतविधानैः साकं कृतशब्दानामर्थग्रहणम्, सृजनं, भावप्रसारसामर्थ्यमस्य सम्बद्धं भवति ।

1. भाषासम्बन्धप्रज्ञा
2. **सङ्गीतसम्बन्धप्रज्ञा**
3. प्रादेशिकप्रज्ञा
4. व्यक्त्यन्तरप्रज्ञा

35. తరగతిలో పిల్లలు ఒకరికొకరు సహాయపడునట్లుగా బోధించడం వల్ల వారిలో సహాయపడే తత్వం పెంపొందుతుంది. ఇందు యిమిడి వుండేది.

1. నిబంధనము
2. యత్న-దోష అభ్యసనము
3. **పరిశీలనాభ్యసనము**
4. బట్టీ అభ్యసనము

कक्ष्यायां विद्यमानाः बालाः परस्परं साहाय्यकरणरीत्या बोधनेन तेषां मध्ये सहकरणतत्वं वर्धते । अस्मिन् विद्यमानः

1. निबन्धनम्
2. यत्नदोषाभ्यसनम्
3. **परिशीलनाभ्यसनम्**
4. कण्ठस्थीकरणाभ्यसनम्

36. సంతృప్తి నిచ్చే ప్రతిస్పందనలు ఎక్కువసార్లు పునరావృతం చేయబడే అవకాశం వుండడం, అనేది

1. పూర్ణత్వ నియమం
2. పౌనఃపున్య నియమం
3. నవ్యత్వ నియమం
4. **ఫలిత నియమం**

सन्तृप्तिप्रदायकप्रतिस्पन्दनानि अनेकधा पुनरावृत्तिकरणावकाश स्थितिः - इत्येतत्

1. पूर्णत्वनियमः
2. पौनः पुन्य नियमः
3. नव्यत्वनियमः
4. **फलितनियमः**

37. ఈ ప్రక్రియ ద్వారా స్మృతి ఉపయోగించుకొనగలిగే విధానంలో సమాచారం నమోదు కాబడుతుంది

1. నిల్వ
2. **ఎన్‌కోడింగ్**
3. పునరుత్పాదనం
4. ఊహాత్మకసంకేతం

अनया प्रक्रियया स्मृत्युपयुक्तविधाने समाचारं निक्षिप्तं भवति

1. निक्षेपणम्
2. **एन्कोडिंग्**
3. पुनरुत्पादनम्
4. ऊहात्मकसङ्केतः

38. వ్యక్తి తనపరిసరాలతో సామరస్య సంబంధాలను ఏర్పరచుకోవడం ద్వారా సౌకర్యవంతమైన జీవితాన్ని గడపడం

1. **సర్దుబాటు**
2. అసాధారణీయత
3. వ్యాకులత
4. అనుగుణ్యత

व्यक्तिः स्वपरिसरैस्सह सामरस्यसम्बन्धकल्पनेन सौकर्यपूरित जीवनयापनम्

1. **समन्वयः**
2. असाधारणीयता
3. व्याकुलता
4. अनुगुण्यता

39. వ్యక్తుల అనుభూతులను గ్రహించడం, వారి దృక్పథాలను పరిగణించగలిగే సామర్థ్యం మరియు భిన్నత్వంగల వ్యక్తులతో సామరస్యత, దగ్గరితనాన్ని ఏర్పరచుకోవడం

1. సానుభూతి
2. ప్రేరేపణ
3. **సహానుభూతి**
4. సమ్మతి

व्यक्तीनाम् अनुभवग्रहणम्, तेषां दृक्पथपरिगणनसामर्थ्यं विभिन्नव्यक्तिभिः सामरस्यता च आत्मीयभाव परिकल्पनम्

1. सानुभूतिः
2. प्रेरेपणम्
3. **सहानुभूतिः**
4. सम्मतिः

40. టి.వి. మరియు సినిమాలలో హింసాత్మక దృశ్యాలను చూసే పిల్లల్లో పెరిగేది

1. సంతోషం
2. **దూకుడుతనం**
3. అనుబంధం
4. దగ్గరితనం

दूरदर्शने चलनचित्रेषु च हिंसात्मकदृश्यानां वीक्षणेन बालेषु वर्धमानः

1. सन्तोषः
2. **औद्धत्यम्**
3. अनुबन्धः
4. (आत्मीयभावः) सामीप्यभावः

CONTENT

41. ''अभिवादनशीलस्य नित्यं वृद्धोपसेविनः'' इति सुभाषिताधारेण मानवस्य एते चत्वारि वर्धन्ते

1. धनं, धाष्ट्र्यं, विद्या, यशः
2. **आयुः, विद्या, यशः, बलम्**
3. अरोगः, असमृद्धिः, कीर्तिः, विद्या
4. विनयं, विद्या, भक्तिः, धनम्

42. ''भल्लूकः किमुक्तवान्'' इति कथायां नीतिः

1. **बुद्धिर्यस्य बलं तस्य निर्बुद्धेस्तु कुतो बलम्**
2. दुराशा दुःखस्य कारणम्
3. अविवेकः परमापदां पदम्
4. धनमूलमिदं जगत्

43. एतेषां मार्गः देयः

1. गवे - राज्ञे - चक्षुषे - गर्भिण्यै
2. गवे - अज्ञे - अचक्षुषे - गर्भिण्यै
3. **गवे - राज्ञे - अचक्षुषे - गर्भिण्यै**
4. गवे - राज्ञे - अचक्षुषे - चोराय

44. विकासराज्यस्य युवराजः

1. सुगुणभट्टः
2. मृगराजः
3. जयकान्तः
4. **नवकुमारः**

45. पिनेसः

1. एलिसरस्य मातुलः
2. एलिसरस्य पुत्रः
3. **एलिसरस्य सुहृत्**
4. एलिसरस्य माता

46. हिरण्यकोक्तरीत्या बन्धुमध्ये धनहीनजीवनापेक्षया इदं वरं भवति ।

1. क्षेत्रवासजीवनम्
2. **अरण्यवासजीवनम्**
3. विदेशवासजीवनम्
4. देवालयवासजीवनम्

47. शर्मिष्ठा - ययाति दम्पत्योः पुत्रः

1. शतानन्दः
2. श्वेतकेतुः
3. **पूरुः**
4. मान्धाता

48. तारापीडेन चन्द्रापीडाय प्रेषितस्य तुरगस्य नाम

1. उच्चैश्रवः
2. मृगतृष्णा
3. कुमुदः
4. **इन्द्रायुधः**

49. सोमनाथमन्दिरस्य भूमिपूजा अनेन कृता

1. बाबूराजेन्द्रप्रसाद् महोदयेन
2. जवहरलाल् नेह्रू महोदयेन
3. **सर्दार्वल्लब्भाई पटेल् महोदयेन**
4. डा. राधाकृष्णन् महोदयेन

50. ''जागृहि त्वं भारतीय'' इति गीते अस्य समासस्य प्रयोगः विशेषार्थं बोधयति ।

1. विशेषणपूर्वपदकर्मधारयसमासस्य
2. **अवधारणापूर्वपदकर्मधारयसमासस्य**
3. उपमानपूर्वपदकर्मधारयसमासस्य
4. विशेषणोत्तरपदकर्मधारयसमासस्य

51. राजसदानं नाम

1. यत् राज्ञा दत्तम्
2. यत् दानमनुपकारिणे दीयते
3. **यत् दानं प्रत्युपकारार्थं दीयते**
4. यत् दानम् अदेशकाले अपात्रेभ्यः दीयते

52. ''स्थितः ककुद्मानिव तीक्ष्णश्रुङ्गः'' इतिश्लोके द्वितीयपादम्

1. ज्योत्स्नावितानं महदुद्वमन्तम्
2. **महाचलः श्वेत इवोच्चश्रुङ्गः**
3. महोदधिं चापि समेधयन्तम्
4. महाग्रहग्राहिविनष्टपङ्कः

53. किं स्विदावपनं महत्

1. **भूमिः**
2. अग्निः
3. पिता
4. माता

54. ''धरित्रीदिनोत्सवम्'' इदम्प्रथमतया अस्मिन् वत्सरे समायोजितम्

1. 21-03-1960
2. **21-03-1970**
3. 21-03-1980
4. 21-03-1990

55. अधो दत्तेषु एतत् चतुर्दशविद्यासु नान्तर्भवति

1. छन्दः
2. धर्मशास्त्रम्
3. न्यायशास्त्रम्
4. **अलङ्कारशास्त्रम्**

56. ‘‘विना गोरसं को रसो भूपतीनाम्’’ इत्यत्र गोशब्दस्य अयमर्थः

1. गोमूत्रम्
(2.) **भूमिः**
3. गोमयम्
4. गोघृतम्

57. न हि श्रान्तस्य ऋते सख्याय देवाः इत्यस्यायमर्थः

1. यः श्रान्तः तेन सह देवः सख्यं न करोति ।
2. यः अशान्तः तेन सह देवः सख्यं करोति ।
3. यः शान्तः तेन सह देवः सख्यं न करोति ।
(4.) **यः न श्रान्तः तेन सह सख्यं देवः न करोति ।**

58. कार्यतत्परा वयमेतत् साधयाम

1. आराधनम्
2. पुण्यदम्
(3.) **दिग्जयम्**
4. वाचनम्

59. ‘‘रुक्माणम्’’ इत्यस्य समानार्थकपदम्

1. भीषणम्
(2.) **भूषणम्**
3. तोषणम्
4. रोषणम्

60. ''उत्कृष्टम्'' इत्यस्य विरुद्धार्थकपदमेतत् भवति ।

1. उत्थापनम्
2. उत्तेजकम्
3. **अपकृष्टम्**
4. उन्नतम्

61. ''प्रजाः'' इत्यस्य व्युत्पत्यर्थः

1. परिशिष्टाः जीवाः
2. **प्रकृष्टेन जायन्त इति**
3. प्रधानतया जीवन्तीति
4. प्रियाः जीवाः इति

62. 590 - अस्य संस्कृते

1. पञ्चनवशून्यम्
2. नवोत्तरपञ्चशतम्
3. **नवत्युत्तरपञ्चशतम्**
4. नवपञ्चशतम्

63. गुणसन्धिसम्बद्धं पदमेतत् भवति ।

1. सतीव
2. प्रत्यर्पितः
3. अधिकैश्वर्यम्
4. **इवोपगन्तुम्**

64. ‘‘हृद्यास्तिक्यम्’’ इति पदे सन्धिः

1. सवर्णदीर्घसन्धिः
2. गुणसन्धिः
3. परसवर्णसन्धिः
4. **यणादेशसन्धिः**

65. ‘‘आहिमालयम्’’ इत्यत्र समासः

1. तत्पुरुषसमासः
2. कर्मधारयसमासः
3. **अव्ययीभावसमासः**
4. बहुव्रीहिसमासः

66. विशेषणोभयपदकर्मधारयसमासस्य - इदमुदाहरणं भवति ।

1. **मृदुमधुरम्**
2. कपिकुञ्जरः
3. नागपाणिः
4. शैलोन्नतः

67. निर्जरशब्दस्य तृतीयाविभक्ति - एकवचनरूपमेतत् भवति ।

1. निर्जरसम्
2. निर्जरसे
3. निर्जरसः
4. **निर्जरसा**

68. 'कस्याम्' इति रूपमस्यां विभक्त्यामस्ति ।

1. पञ्चमी
2. षष्ठी
3. **सप्तमी**
4. तृतीया

69. उदञ्च् शब्दस्य द्वितीयाबहुवचनरूपमेतत् भवति ।

1. उदञ्चान्
2. **उदीचः**
3. उदञ्चः
4. उदग्भिः

70. 'प्राञ्चि' इति रूपमस्यां विभक्त्यामस्ति ।

1. तृतीयाविभक्तिः
2. चतुर्थीविभक्तिः
3. पञ्चमीविभक्तिः
4. **प्रथमाविभक्तिः**

71. ''कथ-वाक्यप्रबन्धे'' आत्मनेपदे लङ्मध्यमपुरुषैकवचनम् ।

1. कथयस्व
2. कथयेथाः
3. **अकथयथाः**
4. कथयषीष्ठाः

72. त्रसी उद्वेगे परस्मैपदे लट् प्रथमपुरुषैकवचनम्

1. **त्रस्यति**
2. त्रसिता
3. त्रसतु
4. तत्रास

73. अनृत्यत् इत्यस्य बहुवचनरूपमेतत् भवति ।

1. अनर्तिषुः
2. **अनृत्यन्**
3. अनर्तिष्यन्
4. अनर्त्स्यन्

74. ''स्तरिषीष्ट'' इति रूपम्

1. स्तृञ् - आच्छादने इतिधातोः विधिलिङ् प्रथमपुरुषैकवचनम्
2. **स्तृञ् - आच्छादने इतिधातोः आशिषिलिङ् प्रथमपुरुषैकवचनम्**
3. स्तृञ् - आच्छादने इतिधातोः विधिलिङ् मध्यमपुरुषैकवचनम्
4. स्तृञ् - आच्छादने इतिधातोः आशिषिलिङ् मध्यमपुरुषैकवचनम्

75. ''क्रीडाकारेण क्रीडा क्रीड्यते'' इत्यस्य कर्तरिप्रयोगे

1. क्रीडाकारः क्रीडां क्रीड्यते
2. **क्रीडाकारः क्रीडां क्रीडति**
3. क्रीडाकारः क्रीडा क्रीडति
4. क्रीडाकारः क्रीडया क्रीडति

76. 'अहं त्वां वन्दे' इत्यस्य कर्मणिप्रयोगे

1. अहं त्वया वन्द्यते
2. मया त्वया वन्द्यते
3. **मया त्वं वन्द्यसे**
4. मया त्वं वन्दते

77. श्रीधरः वरदक्षिणां विना विवाहं कर्तुं सिद्धः अस्ति । कर्तुम् इत्यत्र प्रत्ययः

1. क्त
2. शतृ
3. क्त्वा
4. **तुमुन्**

78. भारतीयसंस्कृतिः प्राचीनग्रन्थेषु निक्षिप्ता अस्ति । निक्षिप्ता इत्यत्र प्रत्ययः

1. क्तिन्
2. **क्त**
3. क्त्वा
4. शतृ

79. शार्दूलविक्रीडिते एते गणाः भवन्ति ।

1. न न म य य
2. **म स ज स त त ग**
3. न ज भ ज ज ज र
4. स भ र न म य व

80. वसन्ततिलकावृत्ते अक्षर संख्या

1. 15
2. **14**
3. 13
4. 12

81. यत्र अक्षरसमुदायस्य आवृत्तिः अर्थभेदेन तात्पर्यभेदेन च दृश्यते तत्र

1. वृत्यनुप्रासः
2. लाटानुप्रासः
3. **यमकम्**
4. अन्त्यानुप्रासः

82. यत्र कारणं विना कार्यस्य उत्पत्तिः वर्ण्यते तत्र

1. रूपकम्
2. अतिशयोक्तिः
3. उत्प्रेक्षा
4. **विभावना**

83. ''कुन्दमाला'' इति रूपकस्य कर्ता

1. अनङ्गहर्षः
2. **दिङ्नागः**
3. जयसिंहसूरी
4. रविवर्मा

84. ''हरचरितचिन्तामणिः'' इति महाकाव्यस्य निर्माता

1. **जयद्रथः**
2. लोलिम्बराजः
3. नीलकण्ठदीक्षितः
4. वेदान्तदेशिकः

85. 'वक्रोक्तिजीवितम्' इत्यलङ्कारशास्त्रग्रन्थस्य कर्ता

1. महिमभट्टः
2. क्षेमेन्द्रः
3. **कुन्तकः**
4. रुय्यकः

86. योगदर्शनस्य कर्ता

1. कपिलः
2. गौतमः
3. जैमिनिः
4. **पतञ्जलिः**

87. आग्नेयपुराणे श्लोकसंख्या

1. 13000
2. 14000
3. **16000**
4. 24000

88. रघुवंशमहाकाव्ये सर्गाणां संख्या

1. षोडश
2. सप्तदश
3. अष्टादश
4. **एकोन विंशति**

89. भवभूतिविरचितं नाटकमेतत् भवति ।

1. राघवपाण्डवीयम्
2. **उत्तररामचरितम्**
3. अनर्घराघवम्
4. वेणीसंहारः

90. हितोपदेशस्य कर्ता

1. विष्णुशर्मा
2. पूर्णभद्रः
3. **नारायणपण्डितः**
4. रामभद्रपण्डितः

91. ऋक्शब्दस्यायमर्थः

1. रुच्यते कल्प्यते यया सा
2. **ऋच्यते स्तूयते यया सा**
3. ऋतं कल्पयतीति
4. हितं कल्पयतीति

92. ‘‘ऐतरेयब्राह्मणम्’’ अस्य वेदस्य सम्बद्धं भवति ।

1. ऋग्वेदस्य

2. यजुर्वेदस्य

3. सामवेदस्य

4. अथर्ववेदस्य

93. लौकिकसंस्कृते ददाति इति क्रियापदं वैदिकसंस्कृते एवं भवति ।

1. ददति

2. धत्ते

3. ददौ

4. दाति

94. ‘‘ध्वन्यनुकरणमाश्रित्य कतिपयाः नामधेयशब्दाः प्रवर्तन्ते’’ । इति अस्य वादानुसारं भवति ।

1. मनोभावाभिव्यञ्जकतावादः

2. अनुकरणमूलकतावादः

3. प्रतीकवादः

4. दिव्योत्पत्तिवादः

95. यत्र शब्दः स्वीयं यौगिकमर्थं परित्यज्य कस्मिंश्चित् विशिष्टे अर्थे प्रयुज्यते तत्र

1. अर्थविकासः

2. अर्थविस्तारः

3. अर्थसंकोचः

4. अर्थोत्कर्षः

96. ध्वनिविपरिणामे ध्वनेः ध्वन्यन्तरनिमित्तं तत्सारूप्यं ताद्रूप्यं वा

1. **Assimilation**
2. Vocalization
3. Disthongization
4. Monophthongization

97. नैसर्गिकी च प्रतिभा श्रुतं च बहुनिर्मलम् ।
अमन्दश्चाभियोगो अस्याः कारणं काव्यसम्पदः ।।
इति अनेनोक्तम् ।

1. भामहेन
2. **दण्डिना**
3. मम्मटेन
4. रुद्रटेन

98. जगन्नाथस्य काव्यलक्षणम्

1. वाक्यं रसात्मकं काव्यम्
2. इष्टार्थव्यवच्छिन्ना पदावली काव्यम्
3. **रमणीयार्थप्रतिपादकः शब्दः काव्यम्**
4. शब्दार्थौ सहितौ काव्यम्

99. वामनः अस्य सांप्रदायस्य प्रवर्तकः

1. गुणसंप्रदायस्य
2. **रीतिसंप्रदायस्य**
3. रससंप्रदायस्य
4. वक्रोक्तिसंप्रदायस्य

100. ''तददोषौ शब्दार्थौ सगुणावनलङ्कृती पुनः क्वापि'' इति अस्य काव्यलक्षणम्

1. दण्डिनः
2. भामहस्य
3. **मम्मटस्य**
4. प्रतापरुद्रस्य

101. ''वेद्यान्तरस्पर्शशून्यो ब्रह्मास्वादसहोदरः ।
स्वाकारवदभिन्नत्वेनायमास्वाद्यते रसः ॥''
इति रसस्वरूपमनेन कथितम्

1. अभिनवगुप्तपादेन
2. मम्मटेन
3. भरतेन
4. **विश्वनाथेन**

102. रसवादे श्रीशङ्कुकस्य वादः

1. उत्पत्तिवादः
2. **अनुमितिवादः**
3. भुक्तिवादः
4. अभिव्यक्तिवादः

103. वीररसस्य स्थायीभावः

1. विस्मयः
2. **उत्साहः**
3. जुगुप्सा
4. रतिः

104. शब्दार्थयोः प्रसिद्ध्या वा कवेः प्रौढिवशेन वा हारादिवदलङ्काराः सन्निवेशो मनोहरः'' इति अनेनोक्तम्

1. **जयदेवेन**
2. वामनेन
3. रुद्रटेन
4. रुय्यकेन

105. दण्डिकृते काव्यादर्शे अलङ्काराणां संख्या

1. 33
2. **35**
3. 39
4. 52

106. वामनस्य मतानुसारं पाञ्चाली रीतेः लक्षणम्

1. ओजः प्रसादसहिता पाञ्चाली
2. पसादसौकुमार्यसहिता पाञ्चाली
3. माधुर्योजोगुणगुम्फिता पाञ्चाली
4. **माधुर्यसौकुमार्योत्पन्ना पाञ्चाली**

107. ''प्राच्छंति'' इत्यत्र वृद्धिविधायकं सूत्रम्

1. वृद्धिरेचि
2. प्रादूहोढोढ्येषैष्येषु
3. ऋते च तृतीया समासे
4. **उपसर्गादृति धातौ**

108. उपपदमतिङ् इति सूत्रेण एतत् विधीयते ।

1. **उपपदं सुबन्तं समर्थेन नित्यं समस्यते इति**
2. उपपदं तिङन्तं समर्थेन नित्यं समस्यते इति
3. उपपदं तद्धितान्तं समर्थेन नित्यं समस्यते इति
4. उपपदं कृदन्तं समर्थेन नित्यं समस्यते इति

109. ''झयः परस्य शस्य छो वाऽटि'' इति वृत्त्यर्थबोधकं सूत्रम्

1. झयो होऽन्यतरस्याम्
2. खरि च
3. **शश्छोऽटि**
4. झरो झरि सवर्णे

110. लोपो नाम

1. निदर्शनं
2. **अदर्शनं**
3. सन्दर्शनं
4. प्रदर्शनं

111. ओष्ठस्थानयुतः वर्णः

1. **उ**
2. क
3. च
4. झ

112. अन्तस्थाः एते

1. अ - इ - उ
2. श - ष - स - ह
3. **य - व - र - ल**
4. इ - उ - ऋ - ऌ

113. अस्य पदसंज्ञं स्यात्

1. सुबन्तमव्ययं च
2. केवलवर्णाः
3. एकैकमपि वर्णं च
4. **सुबन्तं तिङन्तं च**

114. होतृकारः इत्यत्र सन्धिः

1. पूर्वसवर्णसन्धिः
2. परसवर्णसन्धिः
3. **सवर्णदीर्घसन्धिः**
4. गुणसन्धिः

अधः दत्तं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नस्य समुचितं समाधानं चिन्वन्तु ।

सत्येनैव जगदेतत् धार्यते । सत्याश्रयेणैव जगति विश्वासस्य प्रेम्णः श्रद्धायाः सद्भावनायाश्च समवस्थितिः । सत्यं जनं पापात् त्रायते, दुःखात् मोचयति, बन्धनात् रक्षति च । यत्र यत्र सत्यं तत्र तत्र यशो दाक्षिण्यं सात्विकत्वं पावनत्वं श्रीः सौख्यं च । एवं जगति न तत् किंचिद् यत् सत्येन दुरवापम् । सत्येनैव जगतः स्थितिः । उक्तं च -

''गोभिर्विप्रैश्च वेदैश्च सतीभिः सत्यवादिभिः ।
अलुब्धैर्दानशूरैश्च सप्तभिर्धार्यते मही ।।''

115. सत्याश्रयेणैव जगति एतत् भवति ।

1. प्रेम्णः अश्रद्धायाः सद्भावनायाश्च समवस्थितिः
2. प्रेम्णः श्रद्धायाः असद्भावनायाश्च समवस्थितिः
3. प्रेम्णः श्रद्धायाः सद्भावनायाः दुरवस्थितिः
4. **प्रेम्णः श्रद्धायाः सद्भावनायाः समवस्थितिः**

अधः दत्तं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नस्य समुचितं समाधानं चिन्वन्तु ।

सत्येनैव जगदेतत् धार्यते । सत्याश्रयेणैव जगति विश्वासस्य प्रेम्णः श्रद्धायाः सद्भावनायाश्च समवस्थितिः । सत्यं जनं पापात् त्रायते, दुःखात् मोचयति, बन्धनात् रक्षति च । यत्र यत्र सत्यं तत्र तत्र यशो दाक्षिण्यं सात्विकत्वं पावनत्वं श्रीः सौख्यं च । एवं जगति न तत् किंचिद् यत् सत्येन दुरवापम् । सत्येनैव जगतः स्थितिः । उक्तं च -

''गोभिर्विप्रैश्च वेदैश्च सतीभिः सत्यवादिभिः ।
अलुब्धैर्दानशूरैश्च सप्तभिर्धार्यते मही ।।''

116. यत्र यत्र सत्यं तत्र तत्र

1. यशः दाक्षिण्यं राजसत्वं पावनत्वं श्रीः सौख्यं च
2. यशः दाक्षिण्यं सात्विकत्वं पावनत्वमश्रीः सौख्यं च
3. **यशः दाक्षिण्यं सात्विकत्वं पावनत्वं श्रीः सौख्यं च**
4. यशः दाक्षिण्यं सात्विकत्वं पावनत्वमश्रीः सौख्यं च

अधः दत्तं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नस्य समुचितं समाधानं चिन्वन्तु ।

सत्येनैव जगदेतत् धार्यते । सत्याश्रयेणैव जगति विश्वासस्य प्रेम्णः श्रद्धायाः सद्भावनायाश्च समवस्थितिः । सत्यं जनं पापात् त्रायते, दुःखात् मोचयति, बन्धनात् रक्षति च । यत्र यत्र सत्यं तत्र तत्र यशो दाक्षिण्यं सात्विकत्वं पावनत्वं श्रीः सौख्यं च । एवं जगति न तत् किंचिद् यत् सत्येन दुरवापम् । सत्येनैव जगतः स्थितिः । उक्तं च -

''गोभिर्विप्रैश्च वेदैश्च सतीभिः सत्यवादिभिः ।
अलुब्धैर्दानशूरैश्च सप्तभिर्धार्यते मही ।।''

117. मही एतैः सप्तभिः धार्यते

1. गोभिर्विप्रैश्च वेदैश्च सतीभिः सत्यवादिभिः लुब्धैः दानशूरैश्च
2. **गोभिर्विप्रैश्च वेदैश्च सतीभिः सत्यवादिभिः अलुब्धैर्दानशूरैश्च**
3. गोभिर्जनैश्च वेदैश्च सतीभिः सत्यवादिभिः अलुब्धैर्दानहीनैश्च
4. गोभिर्विप्रैश्च वेदैश्च सतीभिः सत्यवादिभिः अलुब्धैर्दानहीनैश्च

अधः दत्तं श्लोकं पठित्वा प्रश्नस्य समुचितं समाधानं चिन्वन्तु ।

यत्रार्थः शब्दो वा तमर्थमुपसर्जनीकृतस्वार्थौ ।
व्यङ्क्तः काव्यविशेषः स ध्वनिरिति सूरिभिः कथितः ॥

118. अत्र श्लोके उपसर्जनीकृतस्वार्थौ शब्दार्थौ

1. प्रधानीकृतवाच्यार्थौ शब्दार्थौ
2. **अप्रधानीकृतवाच्यार्थौ शब्दार्थौ**
3. तिरस्कृतवाच्यार्थौ शब्दार्थौ
4. केवलशब्दार्थौ

अधः दत्तं श्लोकं पठित्वा प्रश्नस्य समुचितं समाधानं चिन्वन्तु ।

यत्रार्थः शब्दो वा तमर्थमुपसर्जनीकृतस्वार्थौ ।
व्यङ्क्तः काव्यविशेषः स ध्वनिरिति सूरिभिः कथितः ॥

119. श्लोकोऽयं अमुं विषयं बोधयति

1. **ध्वनिस्वरूपं**
2. लक्षणास्वरूपं
3. अभिधास्वरूपं
4. गुणीभूतव्यङ्ग्यस्वरूपम्

अधः दत्तं श्लोकं पठित्वा प्रश्नस्य समुचितं समाधानं चिन्वन्तु ।

यत्रार्थः शब्दो वा तमर्थमुपसर्जनीकृतस्वार्थौ ।
व्यङ्क्तः काव्यविशेषः स ध्वनिरिति सूरिभिः कथितः ॥

120. अस्यायं सारांशः भवति ।

1. यत्र शब्दः स्वार्थं परित्यज्य अन्यार्थं बोधयति स ध्वनिः
2. यत्र शब्दः अर्थोवा वाच्यार्थं सुन्दरतया बोधयति स ध्वनिः
3. **यत्र शब्दः अर्थोवा स्वार्थमुपसर्जनीकृत्य रमणीयमन्यमर्थं व्यञ्जयति स ध्वनिः**
4. यत्र शब्दः अर्थोवा स्वार्थं बोधयति स ध्वनिः

METHODOLOGY

121. ''भारतस्य प्राचीनसंस्कृतिः अस्मान् सहनशीलतां, प्रेम, प्रातिवेशिकैः सह मैत्रीञ्च शिक्षयति'' । इति अनेन उक्तम्

1. वि.वि.गिरि महोदयेन
2. जवहरलाल् नेह्रू महोदयेन
3. अनन्तशयनम् अय्यङ्गार् महोदयेन
4. **लाल् बहदूरशास्त्रि महोदयेन**

122. संस्कृतायोगस्य प्रतिवेदने एतत् - लिखितमस्ति

1. संस्कृतभाषायाः माध्यमेन भारतीयसंस्कृतिः अनूचाना प्रवर्तते ।
2. **आधुनिकार्यभाषाः संस्कृतादुत्पन्नाः द्रविडभाषास्तावत् आदिम कालादेव साहित्यकप्रयोगे संस्कृतेन पोषिताः सन्ति ।**
3. संस्कृतशिक्षणस्य एतदुद्देश्यं सार्वजनीनं सार्वभैतिकं सार्वकालिकञ्च भवति।
4. भारतीयभाषासु साहित्ये च केवलं संस्कृतभाषायाः शब्दजालमेव अपि तु संस्कृतसाहित्यस्य विचारधाराः अन्तर्भवन्ति ।

123. भारतीयसंस्कृतिः अत्र सुरक्षिता इति आध्यात्मिकमहत्वे प्रतिपादितमस्ति ।

1. समाजे
2. पाठ्यपुस्तकेषु
3. **संस्कृतसाहित्ये**
4. प्रार्थनामन्दिरेषु

124. ''संस्कृतम् अनेक भारतीय भाषाणां जननी भवति । संस्कृतं भारतीयानां मनसि तादृशीं मुद्राम् अकल्पयत् यथा अस्माकं चेतनं मस्तिष्कमपि न जानाति'' । इति अनेनोक्तम्

1. **श्री. डा. सर्वेपल्लि राधाकृष्णन् महोदयेन**
2. श्री. के.एस्. मुन्शी महोदयेन
3. श्री. डा. राजेन्द्रप्रसाद् महोदयेन
4. श्री. वि.वि. गिरि महोदयेन

125. ''ताललयानुसारं मधुरस्वरेण संस्कृतकवितां पठितुं समर्थाःस्युः'' इति अस्मिन् उद्देश्ये निबद्धमस्ति ।

1. **कलात्मकमुद्देश्ये**
2. सांस्कृतिकमुद्देश्ये
3. रचनात्मकमुद्देश्ये
4. रसानुभूतेः मनोरञ्जनस्य चोद्देश्ये

126. कस्या अपि भाषायाः अध्यापनस्य एतानि चत्वार्युद्देश्यानि भवन्ति ।

1. श्रवणकौशलम्, भाषणकौशलम्, गानकौशलम्, लेखनकौशलम्
2. **श्रवणकौशलम्, भाषणकौशलम्, वाचनकौशलम्, लेखनकौशलम्**
3. श्रवणकौशलम्, भाषणकौशलम्, वाद्यकौशलम्, लेखनकौशलम्
4. श्रवणकौशलम्, भाषणकौशलम्, वाचनकौशलम्, अभिनयकौशलम्

127. ''संस्कृतश्लोकान् सूक्तींश्च कण्ठस्थीकर्तुं छात्राः प्रेरिताः स्युः ।'' कुड्येषु लिखिताः सूक्तयः वर्णचित्राणि छात्रान् संस्कृताध्ययनाय प्रेरयन्ति । इति अस्मिन् सिद्धान्ते निबद्धमस्ति ।

1. अभ्यासस्य सिद्धान्ते
2. रुचेः सिद्धान्ते
3. **स्वाभाविकतायाः सिद्धान्ते**
4. सक्रियतायाः सिद्धान्ते

128. अनुपातस्य क्रमस्य सिद्धान्ते एतत् निबद्धमस्ति ।

1. बालकः व्यावहारिकशब्दावलिं लोकोक्तींश्च शिक्षेत ।
2. सक्रियता मानसिकविकासे तीव्रगतिमादधाति ।
3. स्वतन्त्रवातावरणे छात्राणां जिज्ञासा तीव्रा भवति ।
4. **अभिव्यक्त्यपेक्षया ग्रहणोद्देश्यस्य प्राथम्यं प्राधान्यं च स्यात् ।**

129. वर्णनात्मकनिबन्धानां बोधनात्परं भावात्मक निबन्धाः बोधनीयाः । इति अस्मिन् शिक्षणासूत्रे वर्णितमस्ति ।

1. विशेषात् सामान्यं प्रति
2. पूर्णादंशं प्रति
3. अनुभवात् तर्कं प्रति
4. **स्थूलात् सूक्ष्मं प्रति**

130. ''व्याकरणशिक्षणे अस्य सूत्रस्य विशेषोपयोगो वर्तते ।''

1. अनुभवात् तर्कं प्रति
2. **विशेषात् सामान्यं प्रति**
3. ज्ञातादज्ञातं प्रति
4. सरलात् कठिनं प्रति

131. अस्यां पद्धत्यां कण्ठस्थीकरणस्य अपेक्षया छात्राणां विचारशक्तेः जागरणं क्रियते

1. पाठशालापद्धतिः
2. प्रत्यक्षपद्धतिः
3. **भण्डार्करपद्धतिः**
4. पाठ्यपुस्तकपद्धतिः

132. प्रत्यक्षपद्धतेः प्रधानः गुणः

1. **पदपदार्थयोः विचाराभिव्यक्त्योः अनुभवभाषयोश्च मिथः साक्षात् सम्बन्धः स्थाप्यते ।**
2. व्याकरणकार्याणाम् अनुवादस्य च अभ्यासेन भाषा स्वाधीना भवति ।
3. गुरुशिष्यसम्बन्धः दृढः स्नेहपूर्णश्च भवति ।
4. बालकानां विषयाध्ययने नितरामुपकारिणी भवति ।

133. अस्याः पद्धत्याः समाहारपद्धतिः संयुक्तपद्धतिरिति नामान्तरे स्तः

1. संरचनापद्धतेः
2. सम्भाषणापद्धतेः
3. **समन्वयपद्धतेः**
4. पाठ्यपुस्तकपद्धतेः

134. अशुद्धोच्चारणस्य कारणमेतत् न भवति

1. अज्ञानम्
2. **स्पष्टता**
3. प्रयत्नलाघवम्
4. भ्रमः

135. पाठयोजनायाः सामान्योद्देश्येषु एतत् नान्तर्भवति

1. **लब्धस्य ज्ञानस्य कौशलानाञ्च दैनिककार्येषु उपयोगः**
2. वाक्यनिर्माणकौशलम्
3. वाक्यस्वरूपज्ञानम्
4. पदानां वर्णक्रमस्य ज्ञानं स्पष्टोच्चारणम्

136. सहायोपकरणेषु एतत् विशिष्टोपकरणम् भवति ।

1. मार्जनी
2. पाठ्यपुस्तकम्
3. श्यामपट्टः
4. **वर्णचित्रम्**

137. पाठ्यपुस्तकमेवमुच्यते

1. **वर्तमानशिक्षायाः आधारशिला**
2. व्याकरणबोधिनी
3. कथाबोधिनी
4. लौकिकव्यवहारबोधिनी

138. आन्तरिकपक्षसिद्धान्तेषु धार्मिकविषयाः, सुभाषितानि, महात्मनां चारित्र्याणि च छात्राणां नैतिकविकासमुपकुर्वन्ति इति अस्मिन् सिद्धान्ते उक्तम्

1. स्तरानुगुणतासिद्धान्ते
2. **आदर्शवादसिद्धान्ते**
3. व्यावहारिकतासिद्धान्ते
4. उपयुक्ततासिद्धान्ते

139. कठिनशब्दानां व्याख्या सन्धिच्छेदः समासविग्रहः व्याकरणनियमानां व्याख्या इत्यादीनां विषयाणां बोधनाय अस्य साह्यमनिवार्यं भवति ।

1. पाठ्यपुस्तकस्य
2. दूरदर्शनस्य
3. **श्यामपट्टस्य**
4. छात्रस्य

140. संस्कृतशिक्षणे दृश्यश्रव्यसाधनानां प्रयोगेण

1. अध्यापनं नीरसं भवति
2. विषयग्रहणं न भवति
3. सार्थकशब्दभाण्डारस्य वृद्धिः न भवति
4. **विषयः रोचकः आकर्षकश्च भवति ।**

141. पाठ्यसहगामिक्रियासु सर्जनात्मकविकासार्थं क्रियमाणं कार्यम्

1. पत्रलेखनम्
2. **चित्रलेखनम्**
3. कथालेखनम्
4. श्लोकपठनम्

142. पाठ्यसहगामिक्रियाणां द्वारा बालकानां

1. नागरिकतायाः विकासः भवति
2. **सर्वाङ्गीणविकासः भवति**
3. चारित्रिकविकासः भवति
4. मानासिकविकासः भवति

143. छात्राणां कर्तव्यपरायणत्वम् उत्तरदायित्वञ्च अनेन वर्धयितुं शक्यते ।

1. ऐतिहासिकपरम्परा द्वारा
2. सांस्कृतिकपरम्परा द्वारा
3. **सामाजिकराजनीतिपरम्परा द्वारा**
4. मनोवैज्ञानिकप्रभावेण

144. ''सामूहिकरूपेण पुरस्कारप्रदानमुचितम्'' इति अनेनोक्तम्

1. टि.पि.नन् महोदयेन
2. पेस्टालजी महोदयेन
3. फ्रोबेल् महोदयेन
4. **रायबर्न् महोदयेन**

145. समयसारिणी निर्माणसिद्धान्तेषु एतत् नान्तर्भवति ।

1. **अध्यापकस्य योग्यतायाः रुचेश्चानुसारेण कार्यप्रदानम्**
2. अध्यापकछात्रसम्पर्कः
3. रुच्यनुसारेण विषयचयनम्
4. उचितप्रकारेण कार्यवितरणम्

146. पुरस्कारप्रदाने अयं दोषः भवति ।

1. नैतिकतायाः विकासः भवति
2. छात्राः आनन्दिताः भवन्ति
3. **पुरस्कारमप्राप्ताः अयोग्याः इति मत्वा नीरसाः भवन्ति ।**
4. छात्रेषु स्पर्थभावनायाः प्रोत्साहनं भवति

147. विषयज्ञानम् - बौद्धिकशक्तेः विकासः - जिज्ञासायाः विस्तारः एते अस्मिन् गद्यप्रकारे अन्तर्भवन्ति

1. कथायाम्

2. नाटके

(3.) **निबन्धे**

4. आत्मकथायाम्

148. ''अलङ्कार ध्वनिविमर्श'' नामके ग्रन्थे उक्तं काव्यलक्षणम्

1. इष्टार्थव्यवच्छिन्ना पदावली काव्यम्

2. रमणीयार्थप्रतिपादकः शब्दः काव्यम्

3. वाक्यं रसात्मकं काव्यम्

(4.) **चमत्कारिबोधजनकशब्दार्थयुगलं काव्यम्**

149. ''प्रयोगप्रधानं हि नाट्यशास्त्रम्'' इति अस्मिन् ग्रन्थे उक्तम्

(1.) **मालविकाग्निमित्रे**

2. नाट्यशास्त्रे

3. अभिज्ञानशाकुन्तले

4. विक्रमोर्वशीये

150. नाटकशिक्षणस्य सर्वोत्तमः विधिः

1. गृहाभिनयप्रणाली
2. **रङ्गमञ्चप्रणाली**
3. कक्ष्याभिनयप्रणाली
4. केवलाभिनयप्रणाली

151. शब्दानुशासनमिति अस्य शास्त्रस्य नाम

1. न्यायशास्त्रस्य
2. साहित्यशास्त्रस्य
3. निरुक्तस्य
4. **व्याकरणशास्त्रस्य**

152. नवदशशताब्द्यां विज्ञानशिक्षणार्थं निरूपितोऽयं विधिः

1. क्रीडाविधिः
2. प्रायोजनाविधिः
3. पूर्णविधिः
4. **अन्वेषणविधिः**

153. वेदानां अष्टाध्याय्याः अमरकोशस्य कण्ठस्थीकरणाय उपकारकोऽयं विधिः

1. **प्रगतिशीलविधिः**
2. व्यवधानविधिः
3. निरन्तरविधिः
4. खण्डविधिः

154. रघुवंशादि काव्यनिर्माणे चम्पूरामायणनिर्माणे च अयमनुवादः आश्रितः

1. छायानुवादः
2. भावानुवादः
3. **मर्मानुवादः**
4. अर्थानुवादः

155. पदच्छेदः पदार्थोक्तिः विग्रहः वाक्ययोजना आक्षेपस्य समाधानम् इत्येतानि अस्य लक्षणानि

1. प्रश्नकरणस्य
2. गद्यस्य
3. **व्याख्यानस्य**
4. अनुवादस्य

156. प्राकृतिकसौन्दर्यस्य, मानसिकभावानाञ्च रमणीयतया प्रतिपादनं व्याख्यानम्

1. विवरणात्मकव्याख्यानम्
2. वैज्ञानिकव्याख्यानम्
3. सरलात्मकव्याख्यानम्
4. **वर्णनात्मकव्याख्यानम्**

157. व्याख्यानकौशलघटकेषु अशाब्दिकः घटकः

(1.) कण्ठस्वरः

2. उपक्रमः

3. मुख्यांशः

4. अवबोधप्रश्नाः

158. अध्यापकस्य दक्षिणहस्तः भवति

(1.) श्यामपट्टः

2. मार्जनी

3. सुधाखण्डः

4. पाठ्यपुस्तिका

159. मूल्याङ्कनप्रश्नाः छात्राणां

1. पाठ्यविषयस्य सारांशावगमनार्थम्

2. छात्राणां मनः अध्ययनार्थं सन्नद्धं कर्तुम्

(3.) ग्रहणशक्तिं स्मरणशक्तिञ्च वर्धयितुम्

4. गृहकार्यं कर्तुम्

160. प्रश्नानां प्रयोजनमेतत् भवति

1. अनुपलब्धि परीक्षणम्

2. अज्ञातांशानां स्मारणम्

3. अनवधानस्य सम्पादनम्

(4.) शिक्षणाकार्यस्य सफलतायाः ज्ञानम्